

GOSPODARSKI LIST

· LIST IZHAJA VSAK MESEC ENKRAT ·

* *
MAROČNINA:

Za celo leto 12 lir
Za pol leta 6 „
Posamezna številka 1 liro.

LETO I. ŠT. 5.
M A J 1 9 2 2

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

· V GORICI ·

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

· · · Rokopisi se ne vračajo. · · ·

Tiskovine v zalogi Goriške zveze:

Blagajniški dnevniki, 100 listov, po L. 40.—	Knjige pristopnic, 400 listov » 30.—
Blagajniški razdelniki, novi vzorec:	» » 200 » » 20.—
1) Prejeniki 200 listov » 70.—	» » 100 » » 15.—
2) Izdatki 200 listov » 70.—	Hranilne knjižice, 1 izvod po » 2.—
Blagajniški razdelniki zadrug » 50.—	Zadružne » 1 » » » 2.—
» » » (posamez-	Izpiski hranilnih vlog 1 izvod po » —.20
ne pole) » —.50	Izpiski posojil 1 izvod po » —.20
Hranilne knjige — posamezne pole . . . » —.70	Zadolžnice, a) proti poroštvu » —.50
Posojilne knjige, 200 listov po » 90.—	b) proti vkujižbi » —.50
Imeniki zadružnikov » 20.—	Računski zaključki: a) za denarne zadr. » —.30
Knjige deležev » 35.—	b) za blagone » » —.30
Salda konti » 40.—	Potrčila za vzdignjene hranilne vl. » —.08
Nakupno-prodajne knjige » 40.—	Opomini, izvod po » —.10
Blag. skontra » 40.—	Obrestne tablice, vseh vrst, izvod po . . . » —.60
Prejemne knjige mleka » 30.—	
Štrace » 40.—	
Knjige tekočih računov » 15.—	

Izdaja »Zadružna zveza« v Gorici.
Tisk. »Narodne tiskarne« v Gorici.
Urednik Polde Kemperle.

VABILO

na redni občni zbor, ki se vrši v četrtek dne 25. maja 1922 ob 1. uri popoldne v prostorih mlekarnе v Trnovem.

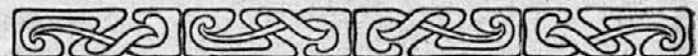
DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem sboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1921.
5. Poročilo o reviziji zveze.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Letni in končni račun, predloge ki se bodo o njih stavili občnem zboru in poročilo nadzorstva so od 1. t. m. naprej razpoloženi in jih zadružniki lahko pregledajo vsak dan ob uradnih urah v zadružni pisarni.

V Trnovem, dne 7. maja 1922.

Načelstvo.

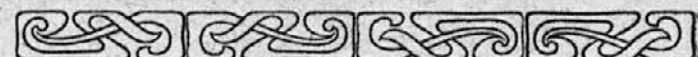

Čevljarska zadruga
» » v MIRNU pri Gorici
izdeluje vsakovrstno obuvalo
poznano pod imenom

ADRIA čevlji

Edino domače zadružno podjetje te stroke, ki si je pridobilo vsestransko priznanje. Izdeluje čevlje, ki v ličnosti in trpežnosti prekošajo vse druge te-vrstne izdelke.

LASTNE PRODAJALNE: v Gorici, Corso Verdi 32, v Trstu, ulica Rettori 1, v Celju, Narodni dom. — Razpošilja tudi naravnost iz tovarne v Mirnu na debelo in na drobno.

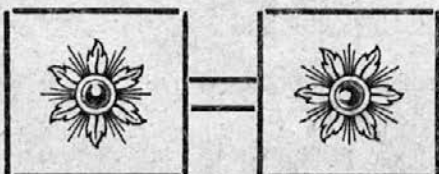

Naznanja, da je
njena gostilna v
'Zadružnem domu'
odprta. :: ::

KMETIJSKO DRUŠTVO,
V. Z. Z O. Z.
St. PETER pri Gorici

Toči samo pristna
domača vina. ::
Prodaja tudi na
debelo. :: ::

Konsorcij stavbnih zadrug v Gorici

priporoča vojnim oškodovancem, naj izročajo
obnovitvena dela le Stavbnim Zadruham, ki
so včlanjene v Goriški zvezi in v na-
šem konsorciju. :: :: :: :: :: :: ::

KMETIJSKA ZADRUGA

prej

Kmetijska in vrtnarska gospodarska zadruga

reg. zad. z om. por.

V TRSTU, ULICA RAFFINERIA št. 7

Telefon : 36 - 75

Podružnice : Avber, Boljunc, Branica, Brsec, Črnikal, Dolina, Dutovlje, Gropada-Padriče, Kazlje, Klanec-Ocizla, Koper, Loka, Lovran, Materija, Moščenice, Opčine, Osp, Plavje, Poljanec-Veprinac, Prestranek, Sv. Peter, Salež, Škočije, Štanjel, Štjak, Šempolaj, Vrabče, Lonjer, Sv. Mar. Magd. sp., Sv. Anton, Dekani.

Uradni prostori, glavno skladišče, semenski odsek in mlekarna v ulici Raffineria št. 7. Skladišče v ulici Raffineria št. 8. Zadružna gostilna in zaloga vina v ulici Raffineria št. 3.

Razprodaja svojim članom raznovrstne kmetijske potrebščine, kakor stroje, orodje, umetna gnojila, žveplo, modro galico, seno itd. Otvarja konsumna razprodajališča. Ima poseben semenski oddelek z zajamčenimi prvovrstnimi semeni, trtnimi in sadnimi sadikami. Cene so konkurenčne. Vnovčuje pridelke svojih članov. Posreduje pri nabavi in prodaji med zadrugami na deželi. Zadruga je v trgovskih stikih s prvimi viri kmetijskih potrebščin v kraljevini in inozemstvu.

K zadrugi morejo pristopiti kmetovalci in zadruga. Vstopnina za posameznika 1 L., delež 20 L. Jamstvo osemkratno.

Kmetije ne izkoriščajte in ne pustite se izkoriščati !

GOSPODARSKI LIST

· LIST IZHAJA VSAK MESEC ENKRAT ·

* *

MAROČNINA:

Za celo leto 12 lir

Za pol leta 6 "

· · · Posamezna številka 1 liro. · ·

LETO I.

ŠT. 5.

M A J 1 9 2 2

UPRAVNIŠTVO IN UREDNIŠTVO

· · V GORICI · ·

CORSO GIUSEPPE VERDI ŠT. 32

* *

· · · Rokopisi se ne vračajo. · · ·

V A R Č U J M O !

Zdi se mi, da bo že dovolj jadikovanja in prerekanja po našem slovenskem časopisju s fašisti, laškimi nacionalsci, dovolj dokazovanja o pristnosti slovanskega imena tega ali onega kraja v naši ožuljeni beračiji. Vse to nam bo bore malo koristilo ako bo naš slovenski rod v svoji od davnine zasedeni domačiji gospodarsko propadel. Kaj koristi sužnju, če mu daš še tako lepo, pristno ime — suženj ostane suženj in berač ostane berač. In na potu, da postanemo vsi skupaj, razven verižnikov, berači, na tem potu smo. Zadnji čas je, da se zdramimo.

Mi vsi preveč živimo še pod vtiskom mirnega predvojnega življenja in pod spominom obilice denarja izza zadnjih vojnih let. Sedaj ni več ne enega ne drugega. Udobnosti predvojnih razmer ne bo še 30 let, obilice denarja pa tudi ne do nove vojske, ki nas jo Bog varuj! Ljudstvo naše, začni s tem dejstvom računati! Začni varčevati!

Se li spomnite iz predvojnega časa na italijanske delavce, ki so hodili po naših krajih s trebuhom za kruhom? Kako skromno so živeli, se oblačili! Zakaj? Treba je bilo kolikor mogoče mnogo privarčevati, da so nesli ali poslali na zimo domov svojim družinam. Italija je preobilno naseljena, da bi mogla svoje ljudstvo iz lastnih tal in z lastno industrijo preživeti. Ven gredo iskat kruha, zunaj pa varčujejo in doma istotako varčujejo.

Nemec pravi v svojem pregovoru, da je treba prilagoditi se odeji, s katero si pogrnen; če je ta dovolj dolga, se lahko stegneš kakor si dolg, če ni, se boš pa bolj skrčil, da te ne bo zeblo v noge. Naša odeja je postala zelo kratka. Zato začnimo varče-

vati! Varčevati in skromni biti povsod in v vseh priložnostih, pri obleki in pri hišni opravi, pri botri-njah in porokah, na potu in doma, povsod se držimo srednje mere, ki naših gospodarskih moči ne presega. Ne delajmo lahkomišelnih dolgov pri posojilnicah. Rojaki, nikdar ne delajmo nepotrebnih, potratnih izdatkov! Saj nam jih država, dežela in občine s svojim vsled vojne zavoženim gospodarstvom nakladajo dovolj. Tu je davek na vse kar ješ in piješ, če je le količkaj podobno razkošnosti. — Dá, in davki, zlasti v onih okrajih, ki niso begunili med vojsko! Že več let jih niso tirjali, pozabili pa jih niso. Pride dan, ko jih bodo tirjali, in hud bo tisti dan za onega, ki ni bil pripravljen nanj, ki je mislil, da tega dneva nikdar ne bo. Pesem »oj ta vojaški boben« je žalostna, ali ona o rubežnem bobnu pa je še žalostnejša.

Rojaki, ne živimo z glavo v žaklju, da ne pride nad nas veliko razočaranje! Silno mnogo se je v zadnjih letih zapilo, zaplesalo, zaveseljačilo, silno mnogo izdalo za lišp v obleki, silno mnogo časa potratilo v brezdelju in postopanju — kdo je imel korist od tega? Posledice se že poznajo tudi po tistih krajih, ki jim je vojska prizanesla. Beseda hranilnica je postala skoraj nepoznana, toliko bolj pogosto pa se rabi beseda: posojilnica. Kaj se vam zdi, rojaki, kam bo to pripeljalo? Ali ni čas, da začnemo varčevati? Ne pri kruhu, ne pri stanovsko umerjeni obleki, kruh in obleka nam ne bosta zmanjkala, ako bomo potratnost izbrisali iz našega besedila. Pridno stanovsko delo in pametna varčnost, poštenost in zaupanje v božjo pomoč nas bodo ohranile pred našim gospodarskim propadom.

Gospodarska enketa.

V zadnji številki smo rekli, da bomo v tej priobčili vse odgovore, ki smo jih dobili za »Gospodarsko enketo«. Radi preobilice gradiva nam to žalibog

ni mogoče; prisiljeni smo del prispevkov odložiti za prihodnjic, kar naj nam dotični sotrudniki blagoyole oprostiti.

Uredništvo.

ŽIVINOREJA.

Živinorejske zadruga.

V teku zadnjega leta se je pričelo opažati pri posameznih posestnikih pomanjkanje potrebnega kapitala, česar med vojno in prvi dve leti po vojni ni bilo pogosto opažati. Vzrok temu je: porušenje hiš, uničenje zemljišč, zguba premičnin ob in v fronti, ter neprestana draginja za obleko, čevlje in živež.

Med vojno, ko so se prejemale razne podpore, prihranilo je mnogo družin po nekaj kapitala, a ta denar je izginil kakor slana.

Treba je na vsak način gledati pri gospodarstvu na ravnotežje. Nekoliko se bode stanje zboljšalo, ko se bo izplačala vojna odškodnina, a to ne bo nič trajnega. Denar se bo ravno tako hipno porabil kakor 20% doklada k zamenjavi denarja. Tudi ne bomo vojne odškodnine vsi deležni, ampak le nekateri; treba je zato misliti na sredstvo, ki bi bilo trajno in za vse posestnike pridobljivo.

Naša dežela je živinorejska, v brilih popolnoma, v deželi veliki del. Skrbeti moramo zato za povzdigo živinoreje in organizacijo iste v »živinorejskih zadrugah«, katerih namen naj bi bil v prvi vrsti vnovčevanje živine in produktov od iste, nadalje pa pospeševanje živinoreje v vseh panogah.

Pred vojno je bilo ustanovljenih po deželi nekaj »živinorejskih zadrug«, a ni bilo nobenega zanimanja zanje. Sedaj sem pregledoval pravila teh zadrug in spoznal, da so imele te zadruga previsoke cilje, kar je posestnike odvrčalo od njih. V pravilih je v prvi vrsti navedeno, da je namen zadruga povzdigniti pasmo goveje živine, ki je po deželnem zakonu v kraju določena, skrbeti, da se vodijo rodovniki za živino, za primerne zadružne pašnike, za nakup plemenskih bikov, za prirejanje razstav, za zavarovanje goveje živine in za posredovanje pri nakupu in prodaji iste.

Ves ta namen zadruga je jako lep in dober, a vendar ni imel uspeha, kajti posestniki so videli, da mnogo teh stvari izvršuje deželni odbor potom svojega kmetijskega urada, kakor nakup bikov, prirejanje razstav in zavarovanje goveje živine. Tudi za vpeljavo rodovnika, postavljeno na prvo mesto v pravilih, večina posestnikov ni imela smisla, in bi morali ljudstvo o potrebi istega še le dobro poučiti z raznimi predavanji. Na zadnje mesto je bil postav-

ljen namen posredovati pri nakupu in prodaji živine, kar je za uspeh zadruga najbolj važno v začetku.

Ena napaka je bila tudi v tem, da so ustanovljene živinorejske zadruga imele preobsežen delokrog, navadno celi sodni okraj, ter, da so bili v odbor izvoljeni možje, ki so imeli že vse druge posle v občini, da nikakor niso mogli posvetiti svojih moči vodstvu. Tudi ni priporočljivo ustanavljati mlekar-ske ali sirarske zadruga ob enem z »živinorejskimi zadrugami«, kakor se je dogodilo v nekih vaseh.

Toliko o dosedaj ustanovljenih zadrugah in njih uspeh. Vprašanje pa je, kaj naj sedaj ukrenemo, da zadruga dobijo takoj zaupanje in začnejo brez odloga reševati že precej zamujeno gospodarsko stanje.

Pravila, katera naj se sestavijo, morajo imeti kot prvo točko, da je namen zadruga vnovčevanje živine in njenih produktov. Ni je stvari na deželi, od katere bi ljudstvo trpelo toliko škode kakor ravno od kupčije z živino. Od kmeta do mesarja se živina neverjetno podraži. Po mestih je drago meso, mleko, maslo in sir, dočim kmet včasih komaj polovico te cene za blago dobi, ker prekupčevalci iščejo čezmernih dobičkov. Priznavam, da so stroški z nakupom, odvažanjem in prodajo, a tu gredo vendar dan za dnevom tisočaki razlike v žepe posameznikov, dočim vsi drugi trpijo veliko škodo; ako je kje potrebna hitra odpomoč je brezdvomno pri tej stroki.

Anton Rejec, Šebrelje.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Mlečni trg v Trstu.

V zadnjem »Gospodarskem listu« daje g. ing. Podgornik koristne nasvete glede povzdige govedoreje. Govedoreja se da gotovo dvigniti z nasvetovanimi živinorejskimi zadrugami, s pravilno odbiro plemenske živine, dobrimi pašniki, umetnimi travniki, pravilnim krmljenjem itd. Važno vprašanje, če ne najvažnejše, pa je prodaja predmetov, ki nam jih nudi govedoreja, predvsem prodaja mleka in sira. V naslednjem naj se nekoliko dotaknem predvsem prodaje mleka na tržaškem trgu.

Na splošno imajo govedorejci največji dobiček tedaj, ako oddajo vse sveže mleko neposredno kon-

sumu. To je v prvi vrsti mogoče v bližini večjih mest, v Julijski krajini posebno v bližini Trsta. Razne mlekarice, ki nosijo sveže mleko po hišah in imajo stare odjemalce, zelo dobro izhajajo. Težje je za one, ki si hočejo šele pridobiti odjemalcev. Enako stališče imajo tudi mlekarske zadrugе. One zadrugе, ki so obstajale pred vojno in imajo vse stroje, ki so potrebni za mlekarški obrat — predvsem pasterizatorje in hladilnike — ter izvežbanega mlekarja in stare odjemalce — kavarne, hotele, bolnišnice, ječe itd. gotovo dobro obratujejo. Vendar se morajo tudi te združne mlekarne boriti z različnimi mlečnimi krizami, ki nastajajo vsako toliko časa in celo v zimskem času, ko bi človek mislil, da se prodaja poljubna količina mleka.

Mnogo večje težave imajo one združne mlekarne, ki so nastale po vojni. Teh je sicer zelo malo — ni jih toliko kot prstov na eni roki — a bi se njihovo število pri ugodnih predpogojih gotovo dvignilo. Nove združne mlekarne morajo predvsem iskati odjemalce za mleko; teh pa ni mogoče tako lahko najti. Kavarne imajo svoje stare zalagatelje. Poleg tega je konsum v kavarnah in povsod mnogo manjši kot je bil, ker je tudi tu odločujočega vpliva gospodarska kriza in brezposelnost. Mnogi, in tudi kavarne, si pomagajo s kondenziranim mlekom, katerega tako razredčijo, da je naravnost sramotno. Brezprimeren škandal je, da popijemo toliko vode pod imenom mleko, ko je dovolj dobrega in svežega mleka. Poleg tega pazi tržaška občina premalo na kakovost mleka. Ako bi bilo to nadziranje pogostejše in temeljitejše, bi gotovo združne mlekarne mogle prodati svoje mleko, ker bi tržni nadzorniki zlili v kanale precej mleka. To se pa žalibog ne godi in vsled tega so slučaji zelo gosti, da se pokvari pristno mleko od zadrug, a mlečna voda gre v denar.

Gotovo je, da se prodaja mnogokrat vse mleko, ki pride na trg in kdor je videl naval na mleko v dneh, ko se pečejo velikonočne potice, je bil gotovo prepričan, da bi se ga prodalo še toliko, ako bi le bilo na razpolago. Letos so se plačale na trgu cene nad 2.— in celo 2.50 L po litru. Popolnoma drugačna slika je tedaj, ko se jedo ostanki velikonočnih potic. Vsled začetka pomladanske krme pride na trg mnogo več mleka in letos se je prodajalo mleko 4 dni po Vel. noči za več kot 50% nižje kot prej. Zadrugam je ostalo mnogo mleka, ki se je pokvarilo.

Mlečne krize so posledica neorganizirane razprodaje mleka. To organizacijo pa je nujno izvesti, ker grozi nevarnost, da izpodrine mleko iz starih pokrajin kraljestva vse domače mleko. V istem času, ko je bila v Trstu dnevna cena mleku po 1.80 L po litru, je ponujala mlekarica iz Sorisine (Cremona) mleko po taki ceni, da bi se moglo razpro-

dajati na drobno po 1.20 L. Ako bi se dobila tvrdka ki bi hotela in mogla organizirati razprodajo ponujane mleka, bi bil s tem zadan vsem proizvajalcem in trgovcem mleka, pa tudi vsem tukajšnjim mlekarškim zadrugam udarec, od katerega bi se ne opomogli tako kmalu. Verjetno pa je, da se bo dobila taka tvrdka in to so Delavske zadrugе (Cooperative operacije). Delavske zadrugе so že javile, da mislijo organizirati razprodajo mleka. One so predvsem konsumna organizacija, ki bodo gotovo štitele enostransko konsumenta in dobivale mleko od tam, kjer ga bodo dobile najbolj po ceni. Gotovo je, da bo sveže mleko iz Sorisine bolj odgovarjalo podrobni razprodaji, ker bo isto pasterizirano in shinjeno na nizko stopinjo. V Trst se bo prevažalo v hladilnih vagonih, in gotovo je, da se bodo upoštevali vsi mlekarški zdravstveni predpisi.

Mogoče je tudi, da bo sčasoma igralo na tržaškem trgu precejšnjo vlogo mleko iz Jugoslavije, predvsem iz Slovenije. V Ljubljani se že misli na akcijo za izvoz mleka v Trst; Gospodarska Zveza v Ljubljani si je že nabavila 5 hladilnih vagonov. Ti vagoni so sicer namenjeni predvsem za prevoz mesa, a skoro gotovo je, da bo Gospodarska Zveza prisiljena prevažati tudi mleko, ker na to silijo njene članice, združne mlekarne, katerih ima že 18. Vzrok poskusom izvoza mleka iz Jugoslavije v Trst je tamkajšnja nizka cena mleku in visoki tečaj lire. Kar se tiče uvoza mleka iz Jugoslavije, bodo morali naši poslanci na vsak način doseči pri vladi, da se uvoz prepove, vsaj za toliko časa, dokler je dovolj mleka v Julijski Krajini sami. Dovolj mleka bo na čisto gotovo vedno, posebno ker bo tvorilo mleko enega najvažnejših prihodkov širokili mas kmetškega življa.

Na vsak način pa grozi nevarnost iz starih pokrajin kraljestva. Kako tukaj odpomoči? Organizacija prodaje mleka v velikem mestu ni vprašanje od danes do jutri, temveč plod dolgotrajnega dela. Izvrši naj to nalogo naše združništvo. V ta namen naj se stvori konsorcij vseh združnih mlekaric, katerega sestav bo začasno rahel, a se bo tekom svojega življenja konsolidiral. Pri začetku obdrži vsaka izmed članic konsorcija vse svoje odjemalce in jih zalaga kot do sedaj. Centralna mlekarica s svojo stavbo in vsemi mlekarškim in sirarskim stroji bo imela predvsem nalogo prečistiti mleko za konsum, biti zaloga mleka in izrabljati preostanke mleka, ki se ni moglo prodati na trgu. Preostanki bi se izrabljali za maslo ali sir, ali pa samo sir. Podrobnosti naj uredi konsorcij. Sčasoma bi postala centralna mlekarica edina odjemalka podeželskega mleka, ki bi imela po mestu svoje podružnice in bi zalagala kavarne, bolnišnice itd. Mlekarica, oziroma konsorcij bo gotovo uspeval, samo ako bo imel sposobnega ravnatelja in mlekarja.

Najtežavnije vprašanje pri vsem tem je vprašanje obratnega kapitala. Gotovo se bo dalo tudi to vprašanje rešiti, seveda ne samo z apeliranjem na požrtvovalnost članic konsorcija. Za potrebno stavbo in stroje bo potreben precejšen investicijski kapital, a upati moremo, da bo šlo v tem oziru kolikor toliko tudi tržaško mesto na roko in da smemo računati tudi na podporo od države ali drugega zavoda, ki ima namen podpirati zadržna podjetja.

Da pridemo glede konsorcija čimprej na zeleno vejo — stvar je bolj nujna, kot izgleda na prvi pogled — naj vsi oni, katerih se to vprašanje tiče, predvsem pa zadržne mlekarnice resno premislijo in pretehtajo ter pripravijo morebitne predloge, ker je neobhodno potrebno, da čimprej beseda postane meso.

Rustja.

NAŠE ZADRUŽNIŠTVO.

O zadružništvu v Istri piše g. župnik Grašič:

Kako posvuda, tako je i u Istri izašlo zadržgarstvo iz ratnog vrveža osakaćeno. Lijepa i korisna zadržna ideja je malaksala, premda bi baš protivno moralo biti zbog općenite gospodarske mizerije. Zadržgari ne priznavaju više dostatne koristi i plodova svojeg vlastitog rada, nezahvalni su izumu zadržgarskih poduzeća, koja su ih spasila pred ratom u veoma kritičkim gospodarskim pogiblima. Bez te bi pomoći bila barem jedna četvrtina naših kmetova propala.

Kao što je kruta vojna ubijala sve lijepo i uzvišeno, onako nije poštedita niti misao udruženja, koja temelji na solidarnoj pripomoći i uzajamnom dijelu članova zadržuge. Sebičnost se je u vojni bahato podigla te udara sada po svojem gospodarskom spasitelju ispred svjetskog pokolja.

Tekom rata nestalo je najviše produktivnih zadržuga. U Istri bijahu ove rijetko posijane.

Kreditne zadržuge ili blagajne za štednju i zajmove učinile su u ratno vrijeme veliku uslugu time, što su uzmagli vlasnici novaca ulagati svoje prištednje. Da nije to bilo, stalno bi bilo ostalo medju narodom još više milijuna nepromijenjenih kruna. Ovu činjenicu vidimo posvuda gdje nije bilo seoskih blagajna. Istina je pak, da moraju sada mnogi čekati, da budu povraćeni ulošci, no uvijek je bolje tako, nego da još leže austrijske banknote u gospodarevoj škrinji.

Zadržuge su zato važan gospodarski čimbenik i za državu. Stoga ne možemo pojasniti, zašto odgađa potonja našim novčanim zavodima zamjenu onih uložaka, koji su bili uloženi u krunama pred svršetkom rata izvan sadanjih državnih granica.

Tvrdimo, da je gospodarski posvema opravdano, što su bile te uložene krunice žigosane. Tako ba-

Gg. Kocjan in Muha iz Lokvena Krašumenita:

Živinoreja je vsled bližnje meje prešla v popolnoma drug položaj kot pred vojno. Mlekarstvo, ki je poprej cvetlo sedaj jako nazaduje. Bližnji Trst, ki je rabil pred vojno ogromne množine mleka se sedaj zadovoljuje z bližnjo okolico. Tako da domači mlekarji mnogokrat ne morejo spraviti svojega mleka v denar.

Kupci, ki prihajajo iz kraljestva vprašujejo le po simentalški govedih. Pleme, ki se je do sedaj tu gojilo ne odgovarja več tržnim zahtevam in je važno vprašanje katera pasma naj bi se vpeljala da bi odgovarjala deželi in tržnim razmeram. Za povzdigo živinoreje pa je priporočljivo zboljšanje travnikov potom premij in cenih umetnih govil.

rem nijesu ostale nikad beskamatne, dok bi bile kao staroavstrijske krunice mrtav kapital.

Nije pravedno, da trpe zadržuge radi toga šteta, kad nije njihova krivnja, da je novac ostao izvan države, kao austrijske ili žigosane SHS krunice.

Tu se ne bi smjelo praviti razlike.

Usprkos tomu hoće država stvarati razliku te je faktično i provađa, kad je nekojim zadržugama zamijenila nežigosane A. U. krunice, a za uloške druge vrste pravi toliko poteškoća. Jedni i drugi su ulošci naših društava, uloženi prije 3. 11. 1918., nalazeći se kod zadržunih zveza s one strane državnih granica, odkud se novac nije smio ovamo prenesti. To se sve dade točno dokazati.

Tom prigodom moramo progovoriti i glede nežigosanih A. U. krunice, koje se sabiraju ovih dana. Zamijeniti se kani taj novac na temelju imovine A. U. banke, koja će se iskazati nakon likvidacije rečene banke. Vlasnici banknota primit će u lirama malo, jer su države nastale ruševinama Austrije, zlato banke već podijelile. Ostale su još kosti, kojima se nitko ne će nahraniti.

Pravedno bi bilo, da bi država zamijenila taj novac barem sa 40 postotaka i to s razloga, što bijaše izvoz novca iz države strogo zabranjen. Većina krunice bila bi se korisno uporabila izvan države, da nije bilo zabrane.

Radi kobnih posljedica vojne mnogo će nas truda stati, dok se popravi što je manjkavo u zadržugarstvu. Snovanje novih ne bi zato taj čas bilo uputno, kao što ni radi političkog trvenja sa suzemljacima talijanske narodnosti. I zbog toga trpi poslovanje mnogih zadržuga u Istri.

Ako se zamislimo dublje u zadržnu ideju, biti ćemo prisiljeni priznati, da zadržgarstvo nije kod nas uхватilo pravi koren. To dokazuje okolnost što se ne razvijaju produktivne zadržuge. Korisne i potrebite su

kreditne, nu mnogo uzvišene su proizvodne ili produktivne zadruge. Novčano poslovanje već je umjetno te ima više ili manje lihve na sebi, dok rad proizvodjanja ili privrede bolje odgovora naravi te krije u sebi više moralnih dobava. Kod prvih ćemo naći članove, koje nužda t. j. dug drži u zadruzi; nasuprot tomu spaja članove drugih više neka zajednička dobra volja, da uporabljivaju zadrugarstvo u svrhu produkcije te da pospješuju blagostanje u čovječjoj družbi.

Gospodarska društva, kakova opstoje kod nas, još nijesu produktivne zadruge, više su to konsumna ili potrošna društva. Cisto produktivnih udruga ima u Istri par mljekarskih, koje se pako poslije rata nijesu jošte posvema oporavile. Naprednju polaganu prema okolnostima svojeg okoliša. Razlog je tomu također oskudica marve mljekarske pasmine.

Za Istru kao vinorođnu pokrajinu bilo bi važno, kad bi se vinogradari udruživali u vinarske zadruge, u kojima bi članovi pripravljali i prodavali vino zadržnim načinom. Svi dosadanji pokušaji u tom pogledu bili su poduzeti više po trgovačkom kalupu nego u duhu zadržne ideje. Zato nije bilo povoljnih uspjeha.

Temelj prave vinarske zadruge morao bi biti ovaj: Članovi dadu groždje u skupnu konobu, gdje bi se vino valjano pripravilo. Zadruga ne bi kupovala groždja, već bi plaćala samo na račun jedan dio — onima, koji bi to trebali. Kad bi se vino rasprodalo, podmirili bi se računi prema višoj ili nižoj cijeni prodaje — i prema količini sladora, što ga sadržava groždje. Za upravne troškove i prihanu bi zadruga pridržala svoj dio. Članovi bi radi svoje koristi bolje pazili na poslovanje odbora, nadzirali bi sami sebe. Gdje se radi jedino trgovački, kao n. pr. u gospodarskim društvima, malo se koji član brine za zadržne probitke, ako je već primio novac za svoje produkte. U slučaju da idu poslovi dobro, više se, da zadruga bogati poput trgovaca. Ako se događja protivno, psuje se na odbor, i onda članovi odstupaju. U onakovim poduzećima nema nikakove moralne snage, koja bi držala članove na okupu. To nisu više zadruge, već trgovačka društva, kojima se ne smijemo baviti pod imenom zadržna.

Upravljanje produktivnih zadržna mnogo je teži posao od onog novčanih zavoda.

Tu se hoće gospodarskog znanja, marljivosti i savjesti. Baš u tom pogledu se u zadržnim poduzećima često mnogo griješi.

Prerado se misli kao da je imetak zadruge razpoloživ za onoga, koji prvi dođe. Zadržna je imovina doduše vlasništvo svih članova prema zaključima odbora, uprave i glavne skupštine, ali nijedan pojedinac nema prava do iste kao ni do svakog drugog tudjeg dobra. Za rad u zadržarstvu hoće se i nešto

požrtvovnosti. Gdje nema u narodu onakovih svojstava, ne će biti nikad napretka na tom polju. Da bi zerala mnoga propala gospodarska društva govoriti, našu bi tvrdnju bez dvojbe zagovarala.

Ravnatelj Vuk meni: a) Razpoloženje našega ljudstva napram obstojećemu zadržništvu je malemarno, razpoloženje našega razumništva pa nezaupno; b) Razvoj zadržništva bi se zboljšal in pospešil, ako bi se zavedali, da je le potom zadržništva mogoće zboljšati današnji gospodarski položaj. Ta zavest bi morala prešiniti najprej naše razumništvo in po njem ljudstvo; c) Glede zamenjave v nasledstvenih državah naloženih kron, se je dosegel malenkosten uspeh, ogromna većina je še neizmenjana.

G. Kocjan piše: Preidem vojne odškodnine in sploh finančna vprašanja, ker sem prepričan, da vdobite od drugod boljših informacij.

Ljudstvo se pri že obstojećem zadržništvu spodtika najbolj nad tem, da so vodstva većine obstojećih zadržna v rokah »gospodov«, ki niso zadržnikom enaki po stanu in zato ne poznajo njihovih teženj.

Zahtevajmo spremembo Raiffeisenskega zakona!

Po zakonu z 1/6 1889 o pristojbinskih ugodnostih za kreditna in napredninska društva (hranilnice in posojilnice) sme obrestna stopinja posojil vštvešči postranske pristojbine (upravne stroške i. t. d.) presegati obrestno stopinjo hranilnih vlog največ za 1½%, ako hoće denarna zadržna uživati ugodnosti, ki jih nudi imenovani zakon in ki obstoje v glavnom v tem, da je zadržna prosta pridobninskega davka ter da kolekuje dolžna pisma na osebni kredit po lestvici prvi.

Razlika 1½% med obema obrestnima merama je pred vojno popoinoma zadostovala, da je mogla zadržna kriti upravne stroške, zbirati rezervni zaklad za mogoće zgube ter tudi podpirati gospodarske in dobrodelne naprave svojega okoliša. Ne zadostuje pa sedaj ko so se upravni stroški vsled večkratnega podražanja delavnih močij in materijalij ter vsled podvojitve rentnega davka mnogokratno zvišali in ko morajo zadruge vrhu tega skrbeti, da sčasoma pokrijejo zgube, ki so jih doletele vsled nezamenjave v Jugoslaviji naloženih denarjev ali vsled posesti vojnih dolgova in drugih vrednostnih papirjev.

Po dekretu z 9/12 1920 št. 1883, oziroma naredbi z 1/2 1922 izdani od zakladnega ministerstva in objavljeni v uradnem listu 20. 3. 1922 bode sicer država jamčila za primanjkljaj, ki je nastal zadržnam vsled zgoraj naznačenih okolnostij ter krila tudi obresti vlog v višini garancijskega fonda, ko bode pri-

manjkljaj na podlagi bilance z 19. 4. 1919 po pristojni oblasti ugotovljen, a to le za dobo 25 let. Zadruga morajo torej v teku tega časa zgubo amortizirati.

Da pa bodo mogle to storiti ter tudi kriti zvišane upravne stroške, ne preostaja jim drugega kakor zvišati si letne dohodke, kar pa morejo Raiffeisenovke, ki tvorijo ogromno večino naših denarnih zadrug le tedaj, če bi se zakon glede obrestne razlike spremenil, ker sicer bi zgubile davčno ugodnost kolekovanja po lestvici prvi.

Tega ne bode težko doseči, ako se bodejo primorske Zadrugne zveze za to zavzele, kajti na Tri-

dentiskem so že dosegli, da sme znašati razlika med obrestmi vlog in posojil $2\frac{1}{2}\%$.

Taka razlika bi bila tudi pri nas primerna, in se gotovo ne bode občutilo malenkostno zvišanje obrestne mere posojil v sedanjih časih, ko se plačujejo 10% ne in še višje obresti, kot prehudo breme.

A če bi se nam breme zdelo težko, pomislimo le, kakšno bi nam bilo usojeno še le tedaj, če ne bi imeli svojih denarnih zadrug in bi bili izročeni v sedanjih dobi na milost in nemilost oderuhom in izkoriščevalcemJ

I. V.

*

VOJNA ODŠKODNINA.

Obnova zemljišč in še marsikaj.

Vprašanje vojne odškodnine razburja vedno bolj duhove. Ako pomislimo na neštete sitnosti, katere mora pretrpeti vojni oškodovanec predno pride do vojnoodškodninskega posojila, ki je pa mnogokrat tako pristrženo, da ne ve kaj z njim pričeti, potem se temu neprijaznemu razpoloženju tudi ne moremo čuditi. Mnogo nezadovoljstva povzroča zlasti tudi določba, da se dajejo samo posojila za pozidavo in popravilo hiš, da se pa obnova zemljišč dosledno in namenoma zanemarja.

Brez dvoma je nujno potrebno, da se našemu izmučenemu ljudstvu, ki se je vrnilo iz žalostnega begunstva ali pa iz ujetništva in strelskih jarkov v našo porušeno in uničeno deželo, čimprej pozidajo domovi. Večletni križev pot, ki so ga pretrpeli naši ljudje po barakah in na frontah, zahteva brezpogojno, da se jim nemudoma vzpostavijo lastni krovci. Toda ravno takega življenjskega pomena je za mnoge naše kraje, da se nevtogoma obnove razkopana in uničena polja, iz katerih so črpali predvojno skromna sredstva za preživljanje in brez katerih sedaj ne morejo izhajati.

Trditev, da vlada ni storila še ničesar za obnovo zemljišč, pravzaprav ni povsem točna. Vlada je potrosila že velike svote za povračilo škode na polju, toda ne v Julijski Krajini, temveč v -- stari Benečiji. Tam je izplačala vlada že silne zneske in pod razmeroma jako ugodnimi pogoji za škodo na zemljiščih, pri nas pa še skoro nič.

Pomisliti moramo še na nekaj: V stari Benečiji je skoro sama nižava, pri nas imamo pa Kras, Brda in Gore. Škoda, ki je bila napravljena na ravnem polju v nižavi, se mnogo lažje popravi, kakor škoda ki je nastala v hribovitem, skalnatem ozemlju. V nižavi, kjer je dosti zemlje, ter dovolj in udobnih poti, se razne jame in rovi veliko lažje in z neprijetno manjšimi stroški zasujejo kakor pa n. pr. na našem Krasu, kjer je plast prsti tako pičla, a je še ta po mnogih nekdanjih njivicah povsem izginila.

V stari Benečiji je plačevala vlada vojno odškodnino na zemljiščih po ceni zemljišča z nekim neznatnim poviškom. Ljudje so s tem iz zgoraj označenih razlogov — polje je bilo, ker je dosti prsti, kakor hitro so bile razne jame zasute, povsem vzpostavljeno — še dobro izhajali. Vse drugače je to pri nas. Zato nikakor ne smemo dopustiti, da bi se enako merilo kakor za Benečijo določilo in vporabljal tudi za naše kraje. To bi pomenjalo za nas najtežji udarec, za Kras, Brda in Gore bi bilo pa naravnost katastrofalno. Po mnogih krajih bi se zemljišča ne mogla nikdar več obnoviti in bi bili nešteti naših kmetičev uničeni.

Z odškodnino, ki bi jo dobili naši ljudje na zgoraj omenjeni podlagi, ne morejo odstraniti niti raznih rovov, kavern i. t. d., ki preprezajo ponekod še cele komplekse zemljišč. S čim naj si potem pa navozi Bog ve od kako daleč nove prsti in s čim naj poravnava vsa druga obnovitvena dela? Za naše že itak skromno poljedelstvo bi bilo tako početje vlade naravnost pogibelno.

Kadar pa gre za našo trpinčeno pokrajino si naši merodajni faktorji ne delajo posebnih preglavic. Tako tudi v tem slučaju! Ker so vendarle uvideli, da zahtevajo naše razmere drugačno postopanje kakor v stari Benečiji je neka komisija v Rimu, ki se bavi s temi vprašanji, prišla kratkomalo do zaključka, da se naših zemljišč sploh ne izplača vzpostavljati. Po mnenju te človekoljubne komisije bi bili stroški za obnovo tako veliki, da bi se z njimi lahko kupilo 5-10 enakih kosov zemljišč, zato se obnove ne izplača. Postavili so se gospodje na čisto navadno trgovsko stališče, ki gleda samo na profit, prezrli pa so popolnoma dejstvo, da bi bili na ta način dotični vojni oškodovanci gospodarsko uničeni. Brez njihove krivde jim je vojna vihra porušila dom in razdejala posestvo. Njihova nevgasna ljubezen jih je kljub temu zopet pripeljala na rodno grudo, kjer so z največjimi žrtvami začeli z obnovitvenimi deli. Sedaj pa pride vlada, ki jim je s kraljevim zakonom obljubila popolno pomoč pri vzpostavljenju

rojstnega doma, ter jih radi svoje profitarne politike hoče pregnati v tujino. Če bi se namreč izvršil sklep omenjene komisije, potem bi neštevilnim našim malim posestnikom po Krasu, Brdah in Gorah ne preostajalo drugega kakor da se izsele. Polja, ki jih je prej za silo preživljalo, jim vlada noče pomagati obnoviti, drugih zaslužkov ni, kaj torej hočejo drugega kakor potno palico v roke. Toda kam, kako in s čim? Reveži bi bili vrženi v bedo, mi vsi bi pa tudi težko občutili tak udarec, ker bi bil z njim zadet naš kmetijski stan, ki tvori jedro in steber našega ljudstva v Julijski Krajini.

Proti temu sklepu je odločno protestiral zastopnik goriškega deželnega odbora. Pridružili so se mu tudi Trentinci in s skupnim nastopom dosegli, da so se rimski gospodje vstrašili in zadeve niso firali do definitivne odločitve: vprašanje visi trenutno v zraku.

V tesni zvezi z vprašanjem vojne odškodnine za zemljišča stoji vprašanje vojne odškodnine za škodo na drevju. Tudi pri tem so merodajni krogi zelo nedosledni in površni. Za gozdove velja načelo, da se plača oškodovancu sadike, ter povrne prihodek, ki bi ga imel v času dokler sadike ne dorastejo. Za trte in sadno drevje pa nočejo priznati tega načela, čeravno je povsem opravičeno in naravno. Tudi v tem slučaju moramo napeti vse sile, da se preprečijo nakane, s katerimi hočejo gotovi krogi udariti naše vojne oškodovance.

Zdi se mi, da je neobhodno potrebno, da se izvede med vojnimi oškodovanci tesnejša in krepkejša organizacija kakor jo imamo dosedaj. Vojni oškodovanci, oklenite se vsi »Zadrug vojnih oškodovancev«, ki naj potem razširijo svoj delokrog tudi na vojno odškodnino za zemljišča in premoženje. V vsaki »Zadrugi voj. ošk.« naj bi bili 3 odseki: odsek za vojno odškodnino na poslopih, na zemljiščih in na premoženjih. Samo če bomo čim tesneje organizirani, se bomo mogoče ubranili težkih gospodarskih katastrof, ki nam groze.

ČEBELARSKA PANOJA.

I. Pomen čebelarstva za narodno gospodarstvo.

Da se čebelarstvo dvigne je potrebno pred vsem, da javnost in merodajni činitelji spoznajo velikansko važnost čebelarstva za vso narodno gospodarstvo.

1. Preiti mora v kri in meso spoznanje, da čebeloreja bistveno pomaga k povzdigi produkcije poljedelstva in sadjarstva.

Narodno gospodarstvo povzdignejo dobre letine. A te niso odvisne le od vremena, dežja in solnca

A. Vuk meni glede nedostatkov: Največji nedostatek je način, po katerem se vojna odškodnina, oziroma predjem na vojno odškodnino likvidira. Bolj zapletenega birokratičnega poslovanja si sploh ne moremo misliti, kakor je tozadevno poslovanje. Ogromna zguba časa, ki je potreben za dosego izplačil, se mora smatrati že sama na sebi za veliko vojno škodo. Ta škoda se še poveča s tem, da se energije posameznikov in korporacij ubijajo v boju za dosego vojne odškodnine, ter se vsled tega zanemarja velik del drugega dela. Kje je krivda tega nesrečnega načina, ali v Gorici ali v Rimu, o tem naj se pri anketi razpravlja.

Župnik Grašič piše:

Ratna otšteta doduše u Istru ne dolazi toliko u obzir, koliko u Goričkoj, no ipak ima ovdje mnogo neizlječenih rana u gospodarstvu.

Malo ne čitav kotar Pula, gdje se pučanstvo bavi — osim mjesta Pula — svuda isključivo sa poljedelstvom, bijaše evakuiran (izpražnjen). Vojničtvo gospodarilo je vojnički. Uništilo je vinograde, oštetilo zgrade, odnijelo je sve drvene predmete. Jedino su ostale u boljem stanju one oranice, koje je slučajno dao obradivati dubokim oranjem koji razumniji vojnički zapovjednik.

Pučanstvo vratilo se kućama svojim u umanjenom broju. Pomrlo ih mnogo u tudini, a mnoge su obitelji izgubile svu svoju djecu u logorima bjeGUNACA.

Golu zemlju, prazne kuće i staje bez marve našao je narod na povratku u domovinu.

Šteta se još nije nadoknadila, a oblasti se za to ni ne brinu. Radi komodnosti birokracije čekaju molbe na riješenje. Nužda je velika, da se to pitanje već jednom dovede ka kraju. Država prima kao pobjednica odštete od propalih carevina, pa je zato toliko više dužna obazrijeti se na svoje državljane te odbrojiti istina pripadajući dio odštete — što prije. Dva puta daje, tko brzo daje.

temveč tudi od oplojenja posameznih cvetov. To prepotrebno in ogromno delo vrši pa uspešno naša čebela, ki prenaša cvetni prah od cveta do cveta.

Od svojega žitnega polja pričakuješ kruha, od sadnega drevja sadja, in od vseh pridelkov denarja. A zastoj boš čakal dovolj sadja in denarja — če čebela zdatno ne cvetov oplodé. — Prava katastrofa nastane za kmetijstvo in gospodarstvo sploh, če v deželi vsled kake nesreče — bolezni, odmanjkajo čebele. To so v zadnjih letih bridko občutili na Angleškem, kjer je bolezen »nosema« decimirala čebelne družine,

Kako ogromno delo vrši čebela, je jasno iz naslednjega dejstva: Da nabere čebela 1 kg medu, mora obleteti nad 5 milijonov cvetov. Na leto pa nabere dobra čebelna družina nad 250 kg medu; od tega porabi za hrano čebel okoli 200 kg, za zalego 35 kg, za vosek 5 kg, a ostanek pusti čebelarju. — Da to množino nabere, mora 250 krat 5 milj. cvetov, torej nad 1250 milijonov cvetov obleteti. Razvidno tedaj, zakaj obrodi polje in sadje največ tam, kjer je dovolj čebel.

2. Gospodarstvo potrebuje čilih, zdravih delavnih moči. In čebela znatno pripomore k zdravju naroda. Med je priznано zdravilo proti prehladu, španski bolezn i. t. d. Med pospešuje prebavo v želodcu; fermenti v medu ki jim pravijo »encymi« razkrajajo beljakovino, raztapljajo maščobo, sploh je med lahko prebavljiv, ker ga je čebela že enkrat prebavila. Med je dober lek zoper nervoznost, čebelni pik, zdravi revmatizem kjer vsebuje mravljično kislino. To je z neštetiimi poizkusi ugotovil zdravnik Dr. Terč. V novejšem času so dognali, da vsebuje med poleg raznih zdravilnih eteričnih olj v veliki množini »radium«. Raziskovalec Alin Caillas v Parizu je ugotovil, da je med iz srednje Evrope najbolj lečilen, ker ima mnogo železa in radija. To nam razreši uganke, zakaj se med z uspehom uporablja proti protinu in skrnini. Nedavno so zdravniki potonj moljev na vosku prišli na sled sredstvu, ki bi zdravilo jetiko. Ta molj ima v sebi slino, ki razkrajajo vosek. Nov serum, napravljen s to slino, — upajo — bo uničil hišico iz voska, v kateri je zaprt bacil jetike. — Čebelni vosek pa leči tudi kot dodatek k raznim obližem — rane in otekline. Čebela toraj nudi človeku raznovrstna zdravila. Ni čuda torej, da dosežejo navadno čebelarji visoko starost. Napačno stališče je, če se ceni med le po ceni sladkorja.

3. Čebela pa uči človeka tudi pravega gospodarstva. Ona mu podaja trdne in stalne temelje, ki so pri vsakem gospodarstvu nujno potrebni; uči ga pridnosti in podjetnosti, uči ga zmernosti in varčnosti ter ljubezni za skupnost. Kjer ni teh gospodarskih temeljev, zavlada sebičnost, brezdelje, nevoščljivost, zapravljivost in pravega gospodarstva je kmalu — konec. Te misli nam je krasno podal v letošnji jubilejni številki »Slov. Čebelarja« m. g. prošt. Andr. Kalan v Ljubljani.

A čebela ne priporoča človeku le teoretično temeljnih naukov gospodarstva, temveč pokaže gospodarju uspeh tudi praktično. Če čebelar čebelo posnema, če skrbi za umno gospodarstvo, zlasti čebelarstvo, mu čebela kmalu dejansko pomaga iz dolgov in morečih skrbi za vsakdanji kruh.

Da, v raznih državah — n. pr. v Ameriki — se je čebelarstvo tako povzdignilo, da žive ob delu enega velečebelnjaka cele vasi, kraji in dežele!

II. Praktični nasveti za povzdigo čebelarstva.

Omenim le nekatere bolj važne točke.

1. Merodajni činitelji se morajo zavzeti za to, da dajo deželi nov moderni zakon za zaščito čebeloreje. Tu naj se varuje čebelarja proti poškodbam panjev, zlasti čebel, z razstrelili in strupenimi plini raznih laboratorijev. Varuje naj se njihove pravice pri prevažanju čebel na pašo in glede rojev. Prepove naj se ponarejanje medu in uvažanje takih falzifikatov. Zakon naj ščiti čebele proti barbarskemu ravnanju raznih slaščičarjev, trgovcev in obrtnikov, ki čebele kar na kupe more, oni namreč, ki se redno pečajo z opravili, pri katerih se širi duh po medu, vosku, ki vabi večjo množino čebel, ki najdejo pri obisku gotovo smrt. Izvrševanje rečene obrti naj se dovoli le v zaprtih prostorih.

2. Politične in finančne oblasti naj gredo na roko pri izvažanju čebel na pašo, ter izvozu rojev in medu tukajšnjih čebelarjev. Skrbi naj se za direktne železniške zveze s kraji, (Jugosl., Švico, Čehoslov.) i. t. d., kamor bi se tudi produkti lahko izvažali.

3. Da davki in visoke pristojbine ne zatro v kali čebelarstva, naj bi se za gotovo dobo v svrhu obnovitve dežele, oprostilo to panogo kmetijstva vsakega obdačenja.

4. Vlada naj oskrbi v Gorici (kakor je to storila na primer v San Remu) čeb. opazovalnico z vsemi potrebnimi pripravami. Tudi naj se omisli izgledno gojišče plemenskih matic in trotov. Podpira naj strokovne čeb. zadruga, ter skrbi za poučne tečaje, razstavo ali tudi čeb. šolo.

5. Posebno bi morale oblasti paziti na kužne bolezni (gnjilobo), ter imeti vsa potrebna sredstva, da se bolezen hipoma zatne, ali omeji, sicer nastopi za naše sadjarstvo huda katastrofa.

6. Slednjič naj bi dežela otvorila lastno čeb. zavarovalnico proti škodam vsled požara, bolezni i. t. d. V zavarovalni sklad naj bi se stekale premije zavarovancev, globe, pristojbine za prepeljavo v pašo, pristojbine za izvozne certifikate i. t. d.

7. Uprave javnih naprav (država, dežela, občine) naj skrbé, da se za javne nasade ob železnicah, cestah, na pašnikih in vrtovih goji pred vsem medonosna drevesa in rastline. Preskrbljajo naj se kmetovalcem tozadevna semena po znižanih cenah.

Dr. Josip Ličan.

VOJNA POSOJILA.

G. Kocjan in Muha opozarjata: Sadržanje posojil, ki so jih svoječasno naše posojilnice dale vladi oz. aprovizacijskim komisijam je še vedno sporna točka in ne obljublja nobene rešitve. — Sežanska in Tomajska posojilnica sta posodili aprovizacijski komisiji 500.000 K. Sedanji civilni komisarijat je vložil v Sežansko posojilnico 10.000 Lir kot prvo pomoč, da se ne ustavi njeno delovanje in 55.000 Lir kot vlogo. — V Tomajsko pa vsled prizadevanja kr. notarja Dr. Rumerja 70.000 Lir, toda ne kot vlogo in tudi ne kot povračilo posojila aprovizacijski komisiji.

Gospod Dr. Agneletto, ki ima stvar v rokah, ni sam na jasnem, kaj namerava sedanja vlada glede teh posojil.

Župnik Grašič je mnenja:

Višje manje u svim su se zaraćenim državama upotrebljavali ratni zajmovi. Od toga bijaše odvisno ratovanje. Siromašni staleži su pridonašali za to svoje prištednje. U bivšoj su Avstriji državne vlasti porabile za tu svrhu jednostavno čak i novčane depozite na sudovima t. j. imetak maloljetne djece ili odraslih osoba, koje bijahu pod sudbenim štitništvom. Socijalni je imperativ za svaku državu, da to povrati barem djelomice, ako ne potpunoma. Ako se hoće mimoći bogatije, moralo bi se svakako odšteti radnike, obrtnike i kmetijski stalež, napose pako one, koji su imali svoj imetak na sudovima u pohrani. U tom pogledu je dužnost svih stranaka u parlamentu da nastupe složno.

KRATKI ODGOVORI K NEKATERIM VPRAŠANJEM :

G. Kocjan in Muha:

Finančni položaj dežele se dnevno hujša. Največja krivda leži v tem, da ljudstvo še do danes ni na jasnem glede vojnih odškodnin, da se vrši malo prometa, da nas izkoriščajo naši sodržavljeni glede cen živine in da nižji sloji ne pridejo do zaslužka. Sploh so zadnji dve slabi leti pripomogle do obupnega stanja nižjih slojev. »Ni dela ni jela«.

Gledé poljedelstva velja isto kar glede živinoreje. Sploh bi morala vlada tu krepko stopiti vmes ter prisiliti mestne občine, da bi vsa gnojila ki se danes odpeljujejo v vodo in v morje, dale na razpolago poljedelcem.

Sadjereja ni tu preveč razvita vsled razsajajoče burje, obilice mrčesa in plitve zemlje. Podvigniti pa bi se dala potom združnih drevesnic, iz katerih bi vdobivali udje proti mali odškodnini potrebna drevesca Seveda bi morale biti vrste, ki odgovarjajo podnebjju.

Na Krasu poljske pridelke kaj lahko oddamo, ker jih imamo malo na razpolago in nam bližnji Trst vse porabi. Izkoriščanje raznih prekupcev pa bi se dalo odstraniti le potom zadrug; — potrebna bi bila organizacija!

Elektrifikacija dežele. Kamnoseška obrt, ki je bila edina na Krasu, je za sedaj skoro popolnoma izginila in se bo težko dvignila na predvojno stopinjo. Pač pa bi se s pomočjo električne napeljave pričele druge obrti, ki bi pridržale doma delavstvo, ki bi bilo ob gotovih časih na razpolago poljedelstvu (mizarstvo, ključavničarstvo itd.)

Za elektrifikacijo voda je pravi prevzetnik edino dežela sama. Ta naj razpelje po celi deželi tok, ki naj se rabi za razsvetljavo, kurjavo, v kmetijske in obrtne namene. Investiran denar bi bil pač najboljše naložen.

Brezposelnost. Večje brezposelnosti, kakor sedaj, še nismo doživeli v deželi. Propadanje naših mest, industrije in obrti so glavni vzroki. Odstraniti brezposelnost se bo dalo le z upeljavo surovin, ki se bode podelovale v domači obrti.

Ravnatelj Vuk:

Splošni finančni položaj dežele. a) Dežela je v največji finančni krizi. Dolgovi vrhu dolgov in še dolgovi povrhu, denarja pa nikjer nič, s tem se da ta položaj najbolj označiti; b) Bodočnost nam prinaša nadaljevanje in slabšanje današnjega položaja; c) Današnji finančni položaj je mogoče zboljšati le z vsestranskim varčevanjem posameznikov in celokupne dežele. Kako naj varčuje posameznik, je vsakemu znano, kako celokupnost pa ne. Ako hočemo, da ostane kolikor mogoče denarja v deželi je potrebno, da se odredimo v najvišji meri izdelkom in pridelkom tuje provenience. Kar se prideluje in izdeluje doma, naj se ne uvaža.

Domača industrija in obrt naj se vsestransko podpira, ker je za splošno gospodarsko osamosvojitve velikega pomena. Pospeši naj se na ta način, da se strokovno spopolnuje in tako nudi potrebne in zadovoljive izdelke. Življenja zmožna postane, ako se bomo pri nabavi izdelkov ozirali v prvi vrsti na domačo industrijo.

Brezposelnost je deloma posledica spreminjenih političnih mej, ki so bile ob enem gospodarske meje; največjo krivdo pa moram pripisati valutnim razlikam, ki onemogočujejo zamenjavo blaga.

Enkete naj se udeležijo zastopniki naših občin, zadrug, in vsi, ki imajo dobro voljo sodelovati pri zboljšanju našega gospodarstva. Razne oblasti naj se povabi, da pošljejo svoje zastopnike.

Kmetijski vestnik.

Spomladna menjava v krmljenju.

Ko se vrši spomladi prehod v krmljenju, je vpoštevati pred vsem dvojno: 1. da pokladamo le nepokvarjeno krmo, in 2. da se izvrši prehod iz zimskega krmljenja k zelenemu krmljenju prav polagoma.

Skoraj na vsaki kmetiji je zraven dobre krme navadno tudi nekaj takšne, ki je vsled neugodnega vremena ob času spravljaja ali iz drugih vzrokov manj vredna in slaba. Če skrbno mešamo v zimskem času takšno krmo med dobro krmo ali pa če jo parimo ter jo tako pripravljeno krmimo v manjših delih (porcijah), ostane živina navadno zdrava. Le premnogokrat pa se zgodi, da se hrani takšna manj vredna krma čez zimo in se jo krmi živalim v večji množini še-le spomladi, kar postane lahko za živino nevarno. Dalje so neredkokrat primešane senenim ostankom različne smeti, ki lahko povzročijo pri živini motenja v zdravju. Živina zboli za motenjem v prebavilih, za črevesnim vnetjem itd., čemur je brezdvomno deloma vzrok povzročitelj plesnive ali preperete krme. Takšne krmske ostanke je treba vedno previdno krmiti; boljše je, če takšne snovi sežgemo ali pa vržemo na kompost.

Kakor je na mestu in priporočljivo menjati večkrat krmo, je vendar potrebno, da se prehod od ene krme k drugi ne sme nikdar prehitro izvršiti. Vzrok temu je želodec živali same. Želodec se mora na novo krmo šele privaditi. Kolikorkrat začnemo pokladati živini kakšno drugo krmo ali pa če morda le nekaj menjamo v bistvu vsakdanje krmljenje, nastopijo navadno pri živalih večja ali manjša motenja v prebavilih. Vsled motenja v prebavilih zastane redno prebavljanje; žival ne izrabi krme v isti meri kakor drugače. Pri mlečni živini upade mleko, pitelna živina se ne pita itd. Prehod od ene krme k drugi se mora vedno prav polagoma izvršiti. Posebno pa je vsak živinorejec dolžan to pravilo vpoštevati ob času, ko se preide od suhe krme k zeleni krmi, od bolj tečne krme k manj tečni in narobe.

Nikdar ne smemo začeti takoj krmiti samo zelene krme. Prvo zeleno krmo (trava, detelja) je vedno dobro mešati s suho krmo (senom, slamo), tako da prideta v začetku na eden del zelene krme vsaj dva dela suhe krme.

Od dne do dne višamo potem zeleno krmo in nižamo suho krmo. V teku štirinajstih dni se polagoma privadi žival na novo krmo.

Ker je zelena krma zelo vodena, se želodec živali ki požre mnogo krme, neredko pretežko obremeni, vsled česar se tudi trebuh nekam nelično razširi. Iz zelene krme se razvije v želodcu velika množina plinov; vsled teh postane žival mnogokrat

napeta, posebno še če smo ji krmili od dežja mokro ali pa rosno ali pa v kupu razgreto krmo. Nevarno napenjanje se pojavi najbolj pogostoma, ko krmimo prvo mlado zeleno deteljo. Plini se razvijajo mnogokrat tako naglo in močno, da počí vamp in žival pogine, če ni hitre pomoči. Da ohranimo živino kolikor mogoče pred takšnim nevarnim napenjanjem, moramo paziti na to, da odstranimo vse, kar bi utegnilo kaj takega povzročiti. Pred vsem ne smemo v začetku zelenega krmljenja pokladati živalim jutraj na tešče večje množine domače detelje. Če mešamo deteljo s senom in rezanico, se je mnogo manj bati napenjanja. Travniska zelena trava ali pa mešanica travniških trav in detelj le redko povzroči napenjanje, pač le takrat, če je premočena, rosna ali pa v kupu razgreta in če takšno krmimo.

Napenjanje pa se ne kaže tudi pri vseh živalih enako. Pri nekaterih se pojavi zelo pogostokrat napenjanje brez pravih vzrokov. Govedo, ki ima takšno nagnenje, je najboljšo odstraniti iz reje.

Ing. Podgornik.

O uspehu poskušenega sajenja tobaka v naši deželi.

Po prizadevanju deželnega odbora se je pričelo lansko leto s poskušnim sajenjem tobaka v naši deželi. Sadil se je povsod tobak vrste «Kentucky», ki je samo za pipo in smodke.

Malenkosten poskus se je napravil sicer tudi s hercegovinskim tobakom, toda v tako majhni meri, da ga še ne moremo vpoštevati. V tekočem letu se namerava tudi s tem tobakom napraviti večje poskuse in potem šele se bode obširno javilo o vspehu.

Kako se je obnesel poskus s tobakom je razvidno iz sledečega razkaza:

PRIDELOVALCI	Zasajena površina mq	Pridelek q	Cena za h L	Skupna vrednost L	Vrednost pridelka na ha L
Deželna drevesnica v Beglianu . . .	10500	16.20	780	12636	12032
Kmetijska šola v Gorici (laški oddelek)	8500	12.50	910	11375	13382
Dr. G. Cosolo v Foglianu	3000	5.20	900	4680	15600
Oskrbništvo Coronievih posestev v Š. Petru	2900	2.40	800	2720	9379
Av gust Pinat, Pereteole	2300	2.24	775	1736	7547
Oskrbništvo Brunnerjevih posestev v Isola Morosini	*				

*) Podatki še manjkajo.

Tobačni nasadi, kakor drugi pridelek po žitu na Kme tijski šoli pri Sv. Roku v Gorici.

*Tobačni nasadi vrste »Kentucky« na Izoli Morosini
(Furlanija.)*

Kakor je razvidno se je pridelalo povprečno več kakor 20 q na ha, čeravno je bila lansko leto velika suša. S tem je dokazano, da tobak mnogo lažje prenaša sušo kakor turščica.

Da bi si mogli predočiti dobičkonosnost sajenja te vrste tobaka, moramo spoznati stroške za obdelovanje itd. Te je sestavil dež. kmetijski urad z ozirom na svoj tobačni pridelok v Gorici in Beglianu. Ti znašajo:

a) za gnojenje	L 1200
b) za obdelovanje	L 3400
c) za gorivo	L 450
d) za dela po sušenju	L 600

skupaj L 5650

torej 6000 L na ha. Potemtakem znaša po odbitku 10% od brutto-prihoda na račun morebitnih slabih letin čisti prihod na ha:

za drevesnico v Beglianu . . . L 4829

za kmetijsko šolo v Gorici . . . L 6044

Ti računi se nanašajo — kakor rečeno — samo na pridelovanje tobaka »Kentucky«, katerega pridelovanje je zvezano z večjimi stroški, ker je za sušenje potrebno zgraditi posebne sušilnice, kar za hercegovinski tobak ni potreba. Za napravo take sušilnice je potrebno, da se več pridelovalcev enega kraja združi v zadrugo in tej prispeva država z 80 odstotnim prispevkom za zgradbo sušilnice.

Kdor se zanima za pridelovanje tobaka, lahko napravi prošnjo na dež. kmetijski urad za sprejem v tečaje za pridelovanje tobaka, ki se bodo vršili za letos samo v italijanskem učnem jeziku dne 4. maja, 24. julija in 18. septembra t. l. na dež. kmetijski šoli v Gorici. V to svrhu se bodo podelile revnejšim prosilcem tudi podpore.

Just Ušaj.

Zadružni glasnik.

Članicam Zadružne Zveze v Gorici! Že pred vojno so imeli zavarovane svoje blagajne proti vplomu skoraj vsi denarni zavodi. Danes, ko čitamo vsakčas o predrznih vlomih in ko je ta roparska obrt postala gotovim ljudem njihovo pravcato vsakdanje opravilo, se je tudi potreba po zavarovanju proti vplomu povečala v toliko, v kolikor je narasla nevarnost.

Zadružna Zveza v Gorici ima namen zavarovati proti vplomu vse svoje članice kumulativno t. j. za vse svoje članice skleniti samo eno zavarovalno pogodbo. V ta namen je že stopila v stik s prvovrstnim zavarovalnim zavodom, kateri bi prevzel zavarovanje proti plačilu premije po 6 lir od tisoča.

Podpisana Zadružna Zveza vabi vse svoje članice, da naznanijo, za kak znesek želijo, da se jih zavaruje. Potrebno je tudi, da naznanijo, v katerih prostorih se nahajajo blagajne, ki jih hočejo zavarovati in kdo hrani ključke teh blagajn.

Zavarovanje se zaključi s 15. junijem t. l.

Vabijo se vse članice, da pošljejo svoje prijave najkasneje do 5. junija t. l., ker bi se Zveza na pozneje došle prijave sicer ne mogla več ozirati.

Zadružni pozdrav!

Zadružna Zveza v Gorici.

Garancijska naredba. Do danes še ni dobilo zakladno nadzorstvo v tem pogledu potrebnih navodil, zato naj potrpe prizadete zadruge.

Zadružna Zveza v Gorici.

Pristojbinske olajšave zadrug. V zadnji številki »Gospodarskega lista« je bilo objavljeno, da posojilnice uživajo vse olajšave glede pristojbin in kolekov kot pod prejšnjo vlado,

Dekret, ki dovoljuje oziroma vpostavlja prejšnje pristojbinske olajšave zadrugam v takozvanih novih provincah, je izdal po naročilu finančne direkcije v Trstu, kr. urad za odmero pristojbin v Trstu dne 23. marca 1922. pod št. 1533-1922.

Ker se te olajšave ne nanašajo brezpogojno na vse posojilnice, dodajamo k tej objavi še ta-le pojasnila.

Olajšav so deležne posojilnice:

- a) katerih jamstvo je neomejeno;
- b) katerih delokrog je omejen na manjši okraj, t. j. na eno ali več sosednih občin;
- c) katerih poedini deleži ne presegajo višine 50 kron;
- d) katerih čisti dobiček se ob koncu leta ne razdeljuje članom, marveč nakazuje v rezervni zalog;
- e) katere posojujejo samo članom;
- f) katere izključujejo posojila na menice;
- g) katerih obrestna mera za posojila ne presega več kot za 1½% obrestne mere za hranilne vloge.

V splošnem pravi dekret, da se dovoljujejo gospodarskim in pridobitnim zadrugam, katerih poslovanje odgovarja zgoraj navedenim predpogojem, vse tiste pristojbinske in kolekovne olajšave, katerih so bile deležne že pod prejšnjim režimom.

V posameznem pa pravi dekret, da se dovoljujejo zlasti one olajšave, ki so bile dovoljene gospodarskim in pridobitnim zadrugam na podlagi avstrijskih zakonov:

z dne 1. junija 1889 drž. zak. št. 91

z dne 11. junija 1894 drž. zak. št. 111 in

z dne 11. februarja 1897 drž. zak. št. 57.

Besedilo bistvenega dela teh zakonov se glasi v slov. prevodu tako-le:

»Vložne knjižice, v katere se vpisujejo vložene in dvignene hranilne vloge ter izplačane in kapitalizirane obresti hranilnih vlog, so pristojbin proste«.

Nadalje:

»Potrdila pridobitnih in gospodarskih zadrug ter kmečkih okrajnih posojilnic, o prejetih obrestih in vračilih na posojila, ki se vpisujejo v posojilne knjižice, so pristojbin proste«.

Nadalje:

»Zadolžnice o posojilih, izplačanih članom zavodov, katerih poslovanje odgovarja zgoraj navedenim predpogojem, in katera so vračljiva najdalje tekom štirih let, se kolekujejo po lestvici prvi«.

Tudi poslovne knjige, v katere se vpisujejo poslovni dogodki, ki se vršijo med zadrugami in njihovimi člani, so koleka proste. Seveda je od te ugodnosti izvzet: Blagajniški dnevnik, v kateri se vpisujejo hranilne vloge, ki se sprejemajo tudi od nečlanov; analogno temu tudi knjiga za hranilne vloge in knjige, v katere vpisujejo zadruge od nečlanov nakupljeno blago.

Zadružna Zveza v Gorici.

Mednarodni zadružniški kongres se je vršil v Genovi. Italijo sta zastopala Lanzerotti in Chiri, Jugoslavijo dr. Basaj.

Poslovodja in knjigovodja sta nujno potrebna vsaki zadrugi. Ako potrebuje Vaša zadruga večšega mladeniča, ki bi prevzel podobne posle, obrnite se do Zadružne Zveze v Gorici.

Gospodarske novice.

Naša italijanska vlada namerava darovati bankrotiranim velegospodom falirane družbe Ansaldo 400 milijonov s tem, da jim odpiše vojne naddobičke. Za vojne poškodovance pa ni denarja. »Ansaldo« je bila v Italiji to, kar pod Avstrijo »Škoda«, v Nemčiji Krupp, Putilov v Rusiji in podobne tvornice vojnega orodja v vseh državah.

Vojna odškodnina. Priobčujemo število vloženih prošenj za vojno odškodnino in število napravljenih konkordatov, seveda le deloma izvršenih:

Prošnje:	Konkordatov:
Gorica 58.400	4.700
Tolmin 15.300	2.589
Sežana 6.284	1.536
Gradišče . . . 12.200	2.000
Tržič 19.700	4.300
Postojna . . . 1.100	2
113.184	15.118

Če pojde tako naprej, pridejo morda tudi naši vnuki do odškodnine.

Vprašanje vojne odškodnine je prišlo na mrtvo točko. Veliki protestni shod z dne 2. aprila v Gorici dosedaj še ni rodil zaželjenih uspehov. Koncem aprila je šla v Rim večja deputacija, ki se je pogajala z različnimi odločilnimi krogi, a ni prišla do nikakih definitivnih sklepov; radi konference v Genovi je več ministrov odsotnih in s tem so se drugi izgovarjali. O nadaljnjih korakih se bodo izdala navodila po »Goriški Straži« in »Eдинosti«.

Iz seje svetovalstva trgovske zbornice v Gorici z dne 11. aprila 1922. — Da se umili naraščajoča brezposelnost, se zahteva ustanovitev osrednje delavnice za popraviljanje železniških vozov v Gorici. — Zahteva se ustanovitev tobačne tovarne v Gorici in ustanovitev nadzorovalnega urada za tobak. —

Zahteva se, da se takoj pričnejo dela za mednarodno telefonsko zvezo Trst-Dunaj-Monakovo čez Bovec in Trbiž. — Zahteva se, otvoritev telefoničnih uradov pri Sv. Luciji, v Tolminu in v Bovcu. — Za zborničnega zastopnika v kuratoriju nadaljevalne šole za vajence v Idriji je bil določen g. A. Bislach, za njegovega namestnika dr. Sturnig. — Zbornica pojde občinam na roko z informacijami pri gradbi delavskih hiš. — Vzelo se je na znanje obvestilo trgovskega ministerstva o možnosti vinskega izvoza v Nemško Avstrijo. —

Cene mesa v Parizu 17. oktobra 1904. Volovsko meso prve vrste 1 frank, 56 stotink, tretje vrste 0.90 stotink, kravje 1.80—1.40, ovčje 2.10—1.54, svinjina 1.30—1.18 za kilogram. Posneto po Revue du Viticulture iz Pariza, najdražjega mesta v Evropi.

Število prebivalstva v Italiji. Po izkazih Osrednjega statističnega urada na podlagi VI. splošnega ljudskega štetja z dne 1. decembra 1921. je število prebivalstva v vseh 69 pokrajinah v Italiji, razen v šestih, izdatno naraslo. Italija ima sedaj 40.078.161 prebivalcev. Vštete niso na novo priklopljene dežele in naselbine.

V belgijskem listu le Peuple priporoča g. De-winne za pobijanje draginje zvišanje proizvodnje v vseh panogah. L'Independence Belge se peča s problemom, kako bi se dalo urediti meddržavno valutno razmerje potom dogovora med vsemi emisijskimi bankami, to je med takimi, ki tiskajo bankovce.

Kanal med Jadranskim morjem in Donavo. V Jugoslaviji nameravajo zgraditi velik vodni prekop med Donavo in Adrijo. Za kanal bi se porabili deloma tudi strugi Kulpe in Save.

Električna železnica Gorica-Červinjan-Gradež. Goriški mestni svet bo pretresoval v prihodnji ali v eni prihodnjih sej načrt za gradbo te železniške proge.

VI. skupščina mednarodnega zavoda za poljedelstvo v Rimu se je v prisotnosti Nj. Vel. kralja in zastopnikov vseh držav na slovesen način otvorila 8. t. m.

Zborovanje mizarских udruženj pod predsedništvom g. Pertota se je vršilo v Trstu 23. aprila. Ugotovilo in poudarjalo se je od strani mnogih udeležencev, da je sedanja kriza v tej stroki zelo občutna.

Združeni tržaški mesarji so sklenili na zborovanju 24. aprila, da odpro v ulici Garibaldi 25 pisarno in da nastavijo izvedenca za vse davčne zadeve.

Na zborovanju zastopnikov male obrti v Benetkah 26. aprila se je sprejela na predlog dr. Zorzi-ja iz Vidma, odvetnika Guarnieri-ja iz Feltre in don Robeschini-ja iz Vidma resolucija, da se mora ozirati vlada pri delitvi podpor za malo obrt v prvi vrsti na beneške dežele, to je stara Benečija, Tridentinsko in Julijska Krajina.

Priseljeniški zakon v Severnoameriškimi združenih državah. Poroča se iz Washingtona, da je senat podaljšal zakon, tičoč se omejitve priseljevanja, do 1. junija 1924., to se pravi, da naši ljudje, italijanski državljani, za enkrat ne morejo iti v Severno Ameriške Združene države.

Italijanski kapital v Jugoslaviji. — Tvrdka Fratelli Cora v Torinu je kupila na Poljudu pri Splitu obširno stavbišče, na katerem namerava zgraditi veliko tovarno za šampanjec. Znano je, da so se pred vojno izvažala dalmatinska vina v Francijo, kjer so delali iz njih šampanjec, ki je šel pod francoskim imenom po celem svetu. Ravnatelj slovenske kmetijske šole Štrekelj nam je pred vojno dokazal, da se da tudi iz naših briških vin napraviti izvrstno péneče vino, izboren šampanjec.

Lupljene in z žveplom pokajene češplje so prišale pred vojno Bratom in nekaterim vsem na Kantskem na milijone dohodkov. Radi vojne so drevesa uničena in za obnovitev cvetoče domače obrtnije s češpljami pomanjkajejo prvine, to je češplje. Uvažale bi se lahko iz Slovenije, Hrvaške in Bosne, toda nebatična carina v zlatih lirah in počasen železniški promet izključujeta uvoz. Vlada mora doseči carine prost uvoz in preskrbeti v avgustu in septembru za brzi prevoz, da blago ne segnija po postajah. Tako bi bilo zaposlenih in preživljenih mnogo družin.

S. H. S. trgovska zbornica v Solunu že posluje. Eden člen njenega poslovnika določa, da sme zaposlovati v pristanišču samo uradnike in delavce iz kraljevine S. H. S. Radi tega vlada velika nevolja med domačim, solunskim delavstvom.

Italijanska trgovska zbornica v Bolgariji. V Sofiji se je v prisotnosti italijanskih in bolgarskih dostojanstvenikov na slovesen način otvorila italijanska trgovska zbornica.

Banca di Sconto Italiana je potegnila s seboj v propast številne manjše banke in še več industrijskih podjetij. Sanacijski napor se do zdaj niso posrečili.

Državni dolg kraljestva SHS znaša približno 20 milijard, 587 milijonov, 977 tisoč, 287 Dinarjev. V primeni z drugimi državami še ni tako hudo.

Trgovska pogajanja med Jugoslavijo in Čehoslovaško. V Pragi se je vršilo meseca marca pod predsedstvom jugoslovenskega veleposlanika dr. Vošnjaka posvetovanje o medsebojnih trgovskih odnosjih med kraljevino S. H. S. in Čehoslovaško.

Gospodarsko stanje v Puštriški dolini. — »Südtiroler Landeszeitung« poroča, da je sedaj v Puštriški dolini, katere pripada Italiji, nadprodukcija blaga, toda kupcev ni, ker ni denarja. Število konkurzov v l. 1921. se je v primeri s prejšnjimi leti podvojilo.

Kotiček za čebelarje.

Poročilo o čebelaršem dnevu
(Konec.)

Mons. dr. Ličan je podal jako zanimiva navodila o širjenju čebelnega gnezda in o pomladanskem prevešanju.

Če so čebele v vališču prezimile na manj lko devet satnikih, kolikor jih šteje Žnidaršičev panj, je treba ob primernem času, ko je družina toliko razvita, da zaseda skoro vse satnike in predno začne v praznem to je s satniki še nenapolnjenem prostoru delati satje na stropu oziroma na matični rešetki, misliti na razširjenje gnezda s tem, da se vdevljejo kraj gnezda izdelani satniki. Kdor ima

izdelanih satnikov, naj vlaga okvirje s celimi satnicami (umetnimi medstenami).

Ko je čebelno gnezdo dovolj razširjeno, to je, lko je vališče napolnjeno s satniki in lko so vse ulice s čebelami založene in je mreža zadnjega okenca od zasedanja čebel črna je treba misliti na prevešanje. Prevešanje obstoji v tem, da se preložijo satniki z zalogo iz vališča v gornji prostor, se zove medišče. Preveša se na ta način, da se pustijo v vališču satnik, na katerem se nahaja matica in satniki z medom in z obnožino (s cvetnim prahom). Vsi drugi satniki z zalogo se prestavijo na sredo v medišče, vendar tako, da se na vsako stran satnikov

dene po en izdelan satnik, da si morejo čebele lažje čuvati toploto. Matico najdeš lahko brez pregledovanja vseh satnikov, ker se nalaja praviloma na enem satniku, na koncu katerega je kap čebel. Ker je ta gruščica čebel včasih razširjena preko dveh ali celo treh satnikov je treba včasih pogledati pazljivo vse tri satnike in na enem ali drugem izmed teh treh satnikov se skoraj vedno najde matica.

Ker je vsled prevešanja oslabiljeno vališče, je treba poskrbeti, da se vališče z vdevanjem izdelanih satnikov ali umetnih medsten zopet razširi.

Pomniti je treba, da se lahko preveša večkrat in ne samo enkrat, da se ne bi gnezdo v vališču preveč oslabilo. Za izdelovanje satnikov iz umetnih medsten naj se uporablja le vališče, ker v medišču čebele nerade zidajo, izvzemši v času, ko je paša zelo obilna.

S pravilnim prevešanjem se prepreči ali vsaj omeji nagon za rojenje in se pospešuje razvoj čebelne družine.

Kar se pomladanskega krmljenja s sladkorjem tiče, naj se s sladkorjem krmi le v skrajni sili in če morejo čebele v dnevih krmljenja nabirati si obnožitno. Za invertiranje sladkorja v med potrebuje namreč čebela dušilka, ki ga dobi le v obnožini in radi tega vidimo, da čebele baš v dnevih krmljenja s sladkorjem najpridneje nosijo v panj cvetni prašek.

Po predavanju gosp. mons. Dr. Ličana se je razvil o raznih čebelarstvih vprašanjih kakor n. pr. o vzgojevanju matic, o špekulativnem pomladanskem pitanju, o čebelarjenju v kranjcih, o trgovini z živimi čebelami, o organizaciji razprodaje medu i. t. d. živahen razgovor, katerega so se vdeležili gg. Josip Rakovšček, Dr. Josip Ličan, Just Ušaj, dr. Bobič Leopold, Franc Pelicon, Anton Jerkič, Ravbar Josip in drugi.

Sestanek se je raztegnil v prijateljskem čebelarstvem razpoloženju do ene ure popoldne in nobenemu ni bilo žal, da je prišel na to zanimivo zborovanje, le vsi so želeli, da bi se čebelarstveni dnevi bolj pogosto prirejali.

Panji na račun vojne odškodnine so glasom poročila dotične nemške tvrdke od srede meseca aprila izdelani, a ne ve se, radi katerega zadržka jih ni ital. vladna komisija v Wiesbadenu do 24. aprila prevzela. Ali so se po tem dnevu prevzeli, ni še znano. Deželni kmetijski urad je pošiljatev panjev pospešil brzojavno. — Kadar prispejo panji, se naznani kraj in dan razdeljevanja v »Goriški Straži«.

Čist vosek kupuje »Slov. čeb. zadruga« in ga plačuje, če je prvovrsten, po L. 8 za kg; če ni prvovrsten, se cena primerno zniža. Z zadelavino pomešani vosek se ne kupuje.

Brata Pavletič v Mirnu izdelujeta za čeb. zadrugo umetne medstene (satnice). Satnice se pro-

dajajo pri »Slov. kmetijskem društvu« v Gorici, Via Contavalle št. 7, I. članom čeb. zadruga po L. 18, nečlanom po L. 20 za kg. — Za predelovanje voska v satnice se zaračuna članom L. 6, nečlanom L. 8 za kg.

Vosek bo sprejemal do 31. maja t. l. g. Jakob Klavčič v Gorici, Corso Vittorio Emanuele III. št. 21 pritličje. Kdor ima vosek, naj ga takoj pripelje, da bode mogoče še o pravem času izdelati zadostno množino satnic in vosek na ta način vnovčiti. Po 31. maju t. l. se vosek ne bode več plačeval po gornji ceni.

Čebelarstvene potrebščine so bile odposlane iz Čehoslovaške že pred 15. aprilom t. l. in se pričakuje, da dospejo kmalu. Prodajale se bodo pri »Slov. kmetijskem društvu« po najnižje mogočih cenah.

Redni občni zbor »Slov. čebelarstvene zadruga« se bode vršil v nedeljo, dne 18. junija t. l. v Gorici. Ura, prostor in dnevni red se naznani v smislu § 24 zadrughih pravil v »Goriški Straži«.

Cena rojem je bila določena dne 29. aprila t. l. v seji načelstva čeb. zadruga sledeče: 1 kg težka čebelna družina L. 20, 1½ kg L. 25, 2 kg in čez L. 30.

Cena medu je bila določena že več let pred svetovno vojno na nekem mednarodnem čebelarstvem kongresu s ceno, ki jo ima surovo maslo. Upošteva se to merilo in uvaževaje današnjo draginjo in stanje valute, smatra načelstvo čeb. zadruga, da bi bila cena medu v tekočem letu primerna L. 12 za kg na debelo ter L. 14 na drobno. Čebelarji, zavedajte se, koliko Vas je stalo prezimljenje in izzumljenje čebel in držite se navedenih cen!

Čebelarstveni shod se namerava prirediti tekom meseca maja pri Sv. Luciji. Dan in vzpored se naznani v »Goriški Straži«.

Čebelarji, zbrani na zborovanju v Napoli-ju dne 19. III. t. l., so ustanovili Čebelarstveno Zvezo za južno Italijo. Protestirali so med drugim proti točki 14 novega zakonskega načrta, predloženega parlamentu, ki bi bil škodljiv lastninskim pravicam čebelarjev, in so zahtevali, da se mora ta paragraf črtati.

Čebelarstveno orodje v Trstu. Kakor izveno ravno ob zaključku lista je čebelarstveno orodje dospelo v Trst in se bo razpečevalo v Gorici pri Kmetijskem društvu od 20. maja naprej.

Čebelarstvo na Trentinskem. Že pred vojno je bilo čebelarstvo na Trentinskem (južno Tirolsko) močno razvito. Znamenita poljedelska šola v San Michele dela tudi sedaj po vojni za njegovo povzdigo s prirejanjem tečajev, z razpošiljanjem strokovnih učiteljev po deželi in z brezplačnim razdeljevanjem modernih panjev. V južnejših krajih prevladuje rumena čebela (*aurata ligustica*), v severnejših bolj črna (*germanica*) in karnijska siva in razne križane.

Listnica uredništva.

»Gospodarska enketa« povzroča v tehničnem oziru mnogo težkoč, zato naj se nam blagohotno oprusti, ako nismo vsestransko zadovoljili. — Akcija za izvoz zgodnjih poljskih pridelkov je v ugodnem teku in smemo z gotovostjo računati, da bomo imeli

vsaj delne uspehe. Dne 11. maja se je vršil sestanek interesentov iz Brd, Goriške okolice in Vipavske doline v Gorici. V nedeljo 14. maja so se vršili pa v Brdih, Goriški okolici in Vipavski dolini ožji sestanki, na katerih so se zbirali podatki o množinah pridelkov, ki bi jih lahko izvozili.

Članom, podružnicam, zadrugam! Ajda: Vsled lanske suše in slabe letine bo letos veliko pomanjkanje semenske ajde. Da bo mogoče zagotoviti pravočasno potrebno seme, sprejema podpisana zadruga naročila na črno in sivo ajdo. Cena ni še določena, ker se menja valuta in smo navezani na uvoz. — Kose: »Vulkan«, »Triglav«, in »Kranjske kose« na razpolago po ceni od 10 do 14 lir po koma-

du, franko naše skladišče. Mogoče dobimo tudi kose »Merkur«, a ni še gotovo. — Žveplu in galici se cene menjajo, a so nižje kot drugod, posebno pri naročilih nad 10 q. — Sezamove tropine, različna krmila, moke, škropilnice, žveplalniki in druge kmetijske potrebščine ter semena vedno na razpolago.

Kmetijska zadruga v Trstu.

Kostolomnica (suhač) pri kravah.

Prah za krave BOVIN

Preizkušeni prah proti kostolomnici (sušcu), za uzbujanje teka, za poboljšanje mleka i. t. d. Ako pridenemo ta prah vsak dan pri napajanju ostanejo krave bolj zdrave in se jih v splošnem obvaruje mnogih bolezni, ki bi se utegnile pojaviti vsled slabe prehrane.

Pri vsakem napoju se prida 1—2 žlici praha. Dobi se v lekarni **Dr. R. Stangera v Lovrani (Istra)**. Zavoj 1 kg stane 6 lir! 4 1/2 kg po pošti 30 lir.

JOSIP KERŠEVANI, mehanik in puškar v Gorici, Stolni trg 9

naznanja si. občinstvu da mu je na novo došla velika množina blaga iz svetovno znanih tovarnen. Novo došlo blago prodajam po jako znižanih cenah. Na pr. šivalne stroje **Orig. Mundlos, Pfaff, Gritzner, Adler, Neuman, Afrana in Winselmann**. Posebno opozarjam cenj. šivilje in neveste na strokovni poduk za umetno vezanje in krpanje, katerega dajam brezplačno.

Dvokolesa: **Orig. Puch, Orig. Stiria, Orig. Star, Waffnerad, Regent, Kosmos, Helical** in mala motorna kolesa. Velika izbira pušk, samokresov, patron, dinamičnih patron, smodnik za raztreljevanje kamnov in za lovce, ter potrebščine za zgoraj omenjene premete.

Lastna delavnica in popravljavnica Stolni trg. številka 3.

Z jamstvom prodajam šivalne stroje, dvokolesa in puške tudi na mesečne obroke
Za točno, solidno postrežbo in konkurenčno ceno jamči

JOSIP KERŠEVANI mehanik in puškar.

Katoliško Tiskovno

:-: :-: **Društvo** :-: :-:

vpisana z druga z omejenim jamstvom

 v G O R I C I

priporoča vsem zadrugam
in zadrugarjem svojo :-:

Knjigarno v Gorici

Via Carducci 2 (v Montovi hiši)

Prodaja na drobno in na
debelo pisarniške in šolske
potrebščine, tiskovine za
občinske in druge urade.

Naročite MLADIKO, edini naš družinski leposlovni list!